

Modernistyczna natura ludzkiego zachowania

10 kwietnia 2025

Niezwykle interesujące są przemyślenia profesora Ludwiga von Bertalanffy'ego z Uniwersytetu Alberty na temat natury ludzkiego zachowania, które zawarł w swoich licznych wykładach sprzed kilku dekad. Poniższy tekst stanowi próbę przedstawienia tych myśli oraz dowodów, które przedstawiał, przy pomocy jego własnych słów.

Profesor twierdzi, że ludzkie zachowanie jest reakcją na bodźce zewnętrzne – o ile nie ma charakteru wrodzonego czy instynktownego, podlega kształtowaniu przez wpływy środowiska, z którymi organizm ludzki styka się w ciągu życia. Wskazuje na klasyczne przykłady: warunkowanie klasyczne Pawłowa, warunkowanie instrumentalne Skinnera, znaczenie wczesnych doświadczeń dziecięcych według Freuda oraz koncepcję wzmocnień wtórnych w nowszych teoriach behawioralnych. W tym ujęciu trening, edukacja, a szerzej – całe ludzkie życie jawią się jako ciąg reakcji na warunki zewnętrzne.

Proces ten zaczyna się już we wczesnym dzieciństwie, od nauki korzystania z toalety i innych form socjalizacji, w ramach

których pożądane zachowania są nagradzane, a nieakceptowalne tłumione (zgodnie z zasadami Skinnera i warunkowaniem Pawłowa). Następnie edukacja opiera się na wzmacnianiu prawidłowych reakcji, często przy wsparciu narzędzi technologicznych. W dorosłości, w społeczeństwie dobrobytu, mechanizmy te ewoluują w wyrafinowany system warunkowania, realizowany za pośrednictwem mediów masowych. Celem jest ukształtowanie jednostki w kierunku idealnego konsumenta, przewidywalnego automatu, który reaguje zgodnie z oczekiwaniami kompleksu przemysłowo-wojskowo-politycznego.

Bertalanffy opisuje to jako filozofię społeczeństwa komercyjnego, w którym człowiek staje się maszyną do zaprogramowania, przypominającą identyczne samochody z taśmy produkcyjnej. Stabilność i wygoda urastają tu do rangi najwyższych wartości, a zachowanie zredukowane jest do transakcji biznesowej – minimalizacji kosztów i maksymalizacji zysków. Wszystko tą miarą. Bodziec i reakcja, nakład i wynik, producent i konsument to jedynie różne oblicza tej samej koncepcji.

Profesor zwraca uwagę na wszechobecny duch tych idei, które przenikają współczesne społeczeństwo i wydają się pewnym kręgom niezbędne do jego podtrzymania w takim właśnie stanie. Redukcja człowieka do jego animalistycznych instynktów, manipulacja nim w celu przekształcenia go w bezrefleksyjnego konsumenta lub polityczną marionetkę, a także systematyczne otepianie poprzez wypaczony system edukacji – wszystko to, wsparte zaawansowaną technologią psychologiczną, prowadzi do dalszego odczłowieczenia. Skutki tej manipulacji są widoczne na każdym kroku: w wulgarności kultury popularnej, w niewiedzy dzieci i młodzieży, którzy, mimo wielogodzinnego kontaktu z ekranami, nie znają własnego języka, a swoje frustracje wyrażają poprzez narkotyki, przedwczesne ciążę czy przestępczość. Społeczeństwo pogrąża się w chaosie bezsensownego „wyścigu szczurów”, wypełniając szpitale psychiatryczne, podczas gdy polityka przekształca ideały

demokracji Jeffersona w sterowane stado bezrozumnej trzody.

Bertalanffy zauważa, że perswazja mas jest jedną z najstarszych ludzkich sztuk, znaną od wieków – poczynając od sofistów ateńskich, przez retorykę Arystotelesa i średniowieczne trivium, aż po słynny „podręcznik” Hitlera. Dawniej jednak, jako sztuka, pozostawała nieprzewidywalna i ograniczona w zasięgu oraz czasie. Bunt przeciwko nawet najpotężniejszym dyktatorom był możliwy, a historia pokazuje, że ich los często bywał tragiczny. Sytuacja uległa radykalnej zmianie, gdy perswazja stała się nauką, opartą na mechanizmach psychologicznych i wspieraną przez media masowe.

Wówczas jej władza, ponieważ nie jest narzucona z zewnątrz, lecz zinternalizowana, wyuczona i przyswojona, stała się niemal nieograniczona i niezwykle trudna do przełamania. Nieustanny przekaz medialny, nieznający granic przestrzennych i występujący w sposób ciągły w czasie, stał się obok broni jądrowej jednym z największych odkryć naszych czasów. Umożliwia modelowanie ludzi w automaty, które bezrefleksyjnie „kupują” wszystko, co spełnia wymogi ich ukształtowanych gustów: od pasty do zębów i muzyki Beatlesów po prezydentów, wojnę atomową i własne zniszczenie.

Spuentujmy całość cytatem Aldousa Huxleya: „Naprawdę wydajne państwo totalitarne to takie, w którym wszechmocna władza wykonawcza politycznych bossów i ich armia menedżerów kontrolują populację niewolników, których nie trzeba przymuszać, ponieważ kochają swoją niewolę”.

Autorstwo: Grohmanon

Zdjęcie: [autor nieznany](#) (CC0)

Wg wykładów Bertalanffy'ego z książki „Stellar Man” Johna Bainesa

Źródło: WolneMedia.net